IX kadencja

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

Komisja Polityki Społecznej i Rodziny

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Podkomisji stałej do spraw osób niepełnosprawnych (nr 9)**

z dnia 7 lipca 2023 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Polityki Społecznej i Rodziny

– podkomisji stałej do spraw osób niepełnosprawnych (nr 9)

7 lipca 2023 r.

Podkomisja stała do spraw osób niepełnosprawnych, obradująca pod przewodnictwem posła **Leszka Dobrzyńskiego (PiS)**, przewodniczącego podkomisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

– informacja na temat dostępu do dóbr kultury dla osób z niepełnosprawnościami.

W posiedzeniu udział wzięli: **Karol Zgódka** dyrektor Departamentu Mediów i Sektorów Kreatywnych Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego wraz ze współpracownikami, **Przemysław Herman** zastępca dyrektora Departamentu Europejskiego Funduszu Społecznego Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, **Krzysztof Kosiński** dyrektor Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

W posiedzeniu udział wzięła pracownica Kancelarii Sejmu: **Brygida Śliwka** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Leszek Dobrzyński (PiS):

Szanowni państwo, minęła godzina 8:00. Witam wszystkich państwa na kolejnym posiedzeniu podkomisji stałej do spraw osób niepełnosprawnych.

Tematem naszych dzisiejszych obrad będzie informacja na temat dostępu do dóbr kultury dla osób z niepełnosprawnościami.

Witam wszystkich zebranych na posiedzeniu podkomisji. Witam panie poseł i naszych gości. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego reprezentuje pan Karol Zgódka, dyrektor Departamentu Mediów i Sektorów Kreatywnych – dzień dobry. Jest też pani Agnieszka Kozik z Wydziału Strategii Analiz i Sektorów Kreatywnych. Mamy też przedstawicieli Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej. Jest pan Przemysław Herman, zastępca dyrektora Departamentu Europejskiego Funduszu Społecznego – dzień dobry. Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej reprezentuje pan Krzysztof Kosiński, dyrektor Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

O temacie już mówiłem, a zatem zaczynamy. Proszę bardzo o zreferowanie tematu.

Dyrektor Departamentu Mediów i Sektorów Kreatywnych Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego Karol Zgódka:

Dzień dobry.

Panie przewodniczący, szanowne panie poseł, w imieniu pana ministra Piotra Glińskiego chciałem przedstawić informację dotyczącą dostępu do dóbr kultury dla osób z niepełnosprawnościami. Na wstępie chciałem powiedzieć, że zapewnienie dostępności do kultury dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym niepełnosprawnych, jest jednym z priorytetów rządu, a Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego aktywnie uczestniczy w projektowaniu i wdrażaniu programów i przepisów wspierających dostępność kultury dla osób z niepełnosprawnościami. Kierunki działań, które podejmujemy, są wyznaczone zarówno przez akty przyjęte przez Sejm, jak ustawa o zapewnieniu dostępności osobom niepełnosprawnym czy Karta Praw Osób Niepełnosprawnych, jak również przez dokumenty przyjęte na poziomie rządu, czyli przede wszystkim strategię

na rzecz osób z niepełnosprawnościami oraz rządowy program „Dostępność plus". Działania podejmowane przez ministerstwo i instytucje kultury, które są współprowadzone przez ministra, mają na celu budowę warunków sprzyjających udziałowi osób niepełnosprawnych w kulturze.

Liczba zadań, które są realizowane zarówno przez ministerstwo, jak i wszystkie instytucje podległe ministerstwu, jest olbrzymia. Chciałem skupić się na najważniejszych z nich, aby uporządkować przedstawioną przeze mnie informację i podzielić ją na trzy elementy. Pierwszy element to rozwiązania legislacyjne, drugi – systemowe wsparcie dostępu do kultury i trzeci to działania podległych ministrowi instytucji kultury na rzecz dostępności i ich oferty.

Pierwsza część, czyli rozwiązania legislacyjne, to – poza obowiązującymi wszystkie podmioty publiczne regulacjami – dwie ustawy. Pierwsza to ustawa o radiofonii i telewizji, która zakłada stopniowe zwiększanie dostępności usług medialnych, zarówno programów telewizyjnych, jak i audiowizualnych usług medialnych na żądanie, czyli usług typu Netflix, dla osób z niepełnosprawnościami. Od 2024 r. co najmniej połowa wszystkich audycji w programach telewizyjnych, a od 2026 r. co najmniej 30% wszystkich audycji dostępnych w ramach usług na żądanie będzie musiało posiadać różnego rodzaju udogodnienia dla osób niepełnosprawnych, tak aby osoby z niepełnosprawnościami mogły zapoznawać się z treściami audiowizualnymi. Te progi są wyznaczone na rok 2024 i 2026, ale w kolejnych latach KRRiT jest już zobowiązana przez ustawy do przeanalizowania tych przepisów i wspólnie z rządem i organizacjami zrzeszającymi osoby niepełnosprawne zaproponowania dalszego zwiększania tych kwot audycji dla osób niepełnosprawnych. Drugim aktem prawnym jest ustawa o muzeach, która zakłada wprowadzenie pewnych ulg dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w dostępie do oferty oferowanej przez te instytucje kultury.

Jeśli chodzi o systemowe wsparcie dostępu do kultury, chciałbym zacząć od wsparcia finansowego. Podstawowym elementem są w tym zakresie konkursy grantowe tworzone zarówno samodzielnie przez ministra kultury, jak i we współpracy z innymi instytucjami. Podstawowym elementem są programy ministra, które co do zasady są podstawowym mechanizmem wsparcia podmiotów prowadzących działalność kulturalną w Polsce. Ważnym aspektem tych programów jest wspieranie projektów uwzględniających potrzeby osób niepełnosprawnych. Od 2019 r. wprowadzono obowiązek przedstawiania informacji na temat planowanego wykorzystywania środków w celu zapewnienia dostępu do kultury osobom ze szczególnymi potrzebami. Taki obowiązek jest nakładany na wszystkich beneficjentów programów ministra kultury i we wszystkich jego programach koszty związane z zapewnieniem dostępności są traktowane jako koszty kwalifikowane. W corocznych naborach minister wskazuje również wprost niektóre kluczowe programy, w których jednym z celów strategicznych jest zapewnianie dostępu do kultury osobom ze szczególnymi potrzebami.

W 2020 r. ze wszystkich programów ministra dofinansowano łącznie ponad 90 projektów wprost dedykowanych uczestnictwu osób z niepełnosprawnościami na łączną kwotę niemal 4,5 mln zł. Oczywiście duża liczba innych projektów również zawierała elementy wsparcia i zwiększania dostępności do dóbr kultury dla osób z niepełnosprawnościami. Szczególnym programem, który jest jeszcze prowadzony przez MKiDN we współpracy z PFRON i Fundacją Kultury bez Barier jest program „Kultura bez barier" finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Dzięki temu projektowi 164 instytucje kultury, zarówno państwowe, jak i samorządowe, z całej Polski otrzymały ponad 25 mln zł na poprawę dostępności ich oferty kulturalnej dla osób ze szczególnymi potrzebami i dla osób z niepełnosprawnościami. Ten program różnił się od innych tym, że nie skupiał się wyłącznie na likwidowaniu barier architektonicznych, ale przede wszystkim na nacisku na dostępność samych wydarzeń kulturalnych dla osób z niepełnosprawnościami. Udział w tym projekcie pomógł instytucjom kultury, które często po raz pierwszy przygotowywały jakieś wydarzenia dla osób z niepełnosprawnościami, przygotować przedsięwzięcie w sposób usystematyzowany i zbudować sieć kontaktów na przyszłość, co przyczyni się do stopniowego poszerzania dostępności oferty kulturalnej dla osób z niepełnosprawnościami. Obecnie jest realizowany ostatni etap projektu. Trwa analiza

wniosków z pilotażu, weryfikacja finalnej wersji modelu zapewniania dostępności oferty instytucji kultury, który będzie dostępny dla wszystkich podmiotów sektora kultury.

Kolejnym elementem są fundusze europejskie. W tej chwili w ramach programu operacyjnego „Infrastruktura i środowisko" oraz programu „Kultura" z Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego są finansowane również projekty, które zakładają poprawę dostępności obiektów kultury, zakup sprzętu i wyposażenia umożliwiającego dostęp do tych obiektów dla osób z niepełnosprawnościami. W ramach programu ósmej osi POIiŚ określono wskaźnik – liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W ramach tego programu na koniec 2022 r. dostosowano 256 obiektów na terenie całego kraju. Obecnie w ramach nowej perspektywy finansowej wdrażany jest program FEnIKS. W ramach realizowanych przez MKiDN działań związanych z przygotowaniem programu wprowadzono zapisy dotyczące zapewnienia dostępności kultury dla osób z niepełnosprawnościami.

Ministerstwo stara się również budować pewne kompetencje pracowników sektora kultury w zakresie tworzenia oferty kulturalnej dla osób z niepełnosprawnościami, stąd włączono tematykę dostępności kultury nie tylko do programów dotacyjnych, ale także do dokumentów planistycznych dotyczących rozwoju poszczególnych sektorów kultury. Jako kluczowy należy tu wskazać: „Krajowy program ochrony zabytków", w ramach którego został wydany poradnik: „Dostępność architektoniczna obiektów zabytkowych dla osób ze szczególnymi potrzebami", „Narodowy program rozwoju czytelnictwa" w ramach którego jest wspierany finansowo zakup książek, nie tylko w wydaniach tradycyjnych, papierowych, ale również mówionych, pisanych alfabetem Braille'a. Zobligowano biblioteki, aby przy zakupie książek uwzględniały potrzeby uczniów i osób niepełnosprawnych.

W ramach poszerzania wiedzy we współpracy z Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej został opracowany przez Fundację Kultury bez Barier oraz partnerów poradnik wspierający sektor kultury w procesie zapewniania dostępności dla osób niepełnosprawnych oraz pokazujący możliwości realizacji wymagań ustawowych związanych z dostępnością w obszarze kultury. Ministerstwo i instytucje mu podległe budują również ofertę edukacyjną dla pracowników sektora kultury, która pozwala podnosić kompetencje pracowników i dzięki temu jest możliwe tworzenie szerszej oferty kulturalno-artystycznej dla osób z niepełnosprawnościami. Cykliczne szkolenia są realizowane przede wszystkim przez Narodowe Centrum Kultury, Narodowy Instytut Muzyki i Tańca oraz Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów. NIMiOZ prowadzi bazę wiedzy Muzea Bez Barier i różne szkolenia tematyczne dla pracowników muzeów. NCK prowadzi program szkoleń dla kadr kultury pod nazwą „Kultura bez wyjątku". W 2023 r. rozpoczyna program „Praktykuj w kulturze" dla osób głuchych, umożliwiający osobom głuchym i słabosłyszącym zdobycie doświadczenia zawodowego w branży kulturalnej. Narodowy Instytut Muzyki i Tańca prowadzi m.in. program „Taniec i niepełnosprawność", w ramach którego m.in. prowadzone są warsztaty, które pozwalają zintegrować się i nabrać dodatkowych kompetencji osobom z niepełnosprawnościami, które w ramach tych warsztatów pracują z artystami również bez niepełnosprawności.

Trzeci element informacji to działanie instytucji kultury podległych MKiDN na rzecz zapewnienia szerszej dostępności. Lista działań jest bardzo obszerna i pozwolę sobie wymienić kilka najistotniejszych. Skupiają się one przede wszystkim na poprawie architektonicznej dostępności, dostępności stron internetowych, która jest dużo dalej idąca niż dostępność wynikająca z przepisów ustawowych, bo wprowadza też audioprzewodniki, audiodeskrypcje, opisy budynków i wystaw na stronach internetowych instytucji kultury dla osób z niepełnosprawnościami, przygotowania szkoleń dla kadr, a przede wszystkim przygotowania szerokiej oferty kulturalnej dla osób z różnymi potrzebami. Jako najciekawsze projekty chciałem wskazać projekt Muzeum Łazienki Królewskie, który w ramach programu „Muzeum dostępne" prowadzi zajęcia edukacyjne realizowane w zabytkowych wnętrzach i ogrodach historycznych czy seminarium „Studium dostępności", które jest seminarium edukacyjnym z udziałem pracowników instytucji kultury z całej Polski. Muzeum Śląskie w Katowicach prowadzi liczne wystawy adresowane do osób z niepełnosprawnościami, jak na przykład projekt wystawienniczo-badawczo-edukacyjny „Głusza", w którym kuratorzy, współpracownicy

instytucji oraz artyści głusi, słabowidzący i słyszący mogą wspólnie pracować nad prezentacją oferty muzeum. W stałej ofercie tego muzeum są również wernisaże tłumaczone na polski język migowy oraz oprowadzanie z audiodeskrypcją i podobnym tego typu wsparciem dla osób z niepełnosprawnościami.

Na szczególną uwagę zasługuje projekt wytwórni filmów dokumentalnych i fabularnych 35mm.online. Jest to platforma, w ramach której zdigitalizowano i zrekonstruowano ponad 160 filmów fabularnych – 71 dokumentalnych, prawie 500 animowanych i zdigitalizowano całą polską kronikę filmową z lat 1945–1994. Mamy tu zdigitalizowaną i udostępnioną znaczną część klasyki polskiego kina. Wszystkie materiały prezentowane w ramach tego portalu posiadają audiodeskrypcję, transkrypcję, napisy w wersji polskiej i angielskiej, kompleksowe opisy. To portal w pełni umożliwiający dostęp do klasyki polskiego kina dla osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami. Polski Instytut Sztuki Filmowej w ramach swoich programów również wspiera produkcje filmowe, które równolegle są przygotowywane do udostępniania ich dla osób niepełnosprawnych. W 2022 r. dofinansował projekt „Kino dostępne", który ma na celu umożliwienie masowego dostępu do audiodeskrypcji dla osób z niepełnosprawnościami wzroku. W ramach tego projektu stworzono aplikację na telefony komórkowe, która jest udostępniana w kinach dla osób ze szczególnymi potrzebami, dzięki czemu mogą one w lepszy sposób zapoznać się z ofertą instytucji, jakimi są kina.

W Bibliotece Narodowej działa punkt dostępu dla osób niepełnosprawnych do zbiorów. Stworzono liczne stanowiska komputerowe wyposażone w specjalistyczne oprogramowanie i akcesoria zapewniające osobom z niepełnosprawnościami dostęp do zbiorów biblioteki. Instytut Książki odpowiada za funkcjonowanie platformy cyfrowej Libra Light, udostępniającej książki w formatach dostępnych dla osób niewidomych i słabowidzących oraz niepełnosprawnych ruchowo.

To były największe i najważniejsze projekty. Podsumowując, panie przewodniczący, prace ministerstwa i wszystkich instytucji podległych są prowadzone na poziome narodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym. Wsparcie ministerstwa ma charakter zarówno finansowy, jak i systemowy i polega na promowaniu pewnych standardów i szerzeniu edukacji. Dzięki temu instytucje wypracowują nowe, innowacyjne rozwiązania. Dostrzegamy, że współpraca między różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi ulega znaczącej poprawie. Dzięki temu upowszechniają się nowe standardy zapewniania dostępu do zasobów kultury. Dzięki temu ta dostępność oferty kulturalnej poszczególnych instytucji kultury już nie jest wyjątkiem, lecz staje się pewnym standardem w funkcjonowaniu państwowych instytucji kultury.

Panie przewodniczący, to było takie krótkie podsumowanie. Oczywiście mamy przygotowaną informację pisemną, którą możemy panu przewodniczącemu ewentualnie zostawić, aby państwo posłowie mogli się z nią zapoznać w szerszej, bardziej kompleksowej formie. Bardzo dziękuję.

Przewodniczący poseł Leszek Dobrzyński (PiS):

Dziękuję.

Czy ktoś z naszych gości chce jeszcze zabrać głos w tej sprawie? Dobrze. Szanowni państwo, otwieram dyskusję. Proszę bardzo, czy są jakieś pytania? Proszę bardzo, pani poseł.

Poseł Iwona Hartwich (KO):

Dziękuję bardzo. Dzień dobry państwu.

Chciałam powiedzieć, że nie neguję tych wszystkich dofinansowań. Przeważnie fundacje czy stowarzyszenia wychodzą z osobami niepełnosprawnymi w świat kultury, mówiąc króciutko. Obecnie osoby z niepełnosprawnościami w Polsce nie mogą korzystać z tych dóbr, szczególnie te niezdolne do samodzielnej egzystencji, które potrzebują pomocy, aby znaleźć się w muzeum czy w kinie. One obecnie otrzymują 1445 zł renty socjalnej. Proszę sobie pomyśleć, na co starczą te pieniądze. To są cztery godziny rehabilitacji. Chciałam zaapelować do pana przewodniczącego, aby pan zaapelował do pana Kaczyńskiego i pani Maląg. Jest w Sejmie ustawa podpisana przez 200 tys. obywateli. To projekt obywatelski, podpisy są zebrane przez osoby z całej Polski. Prosimy, aby ta renta socjalna została podwyższona do minimalnej kwoty wynagrodzenia, a to z tego względu

– o czym doskonale pan wie – że wprowadzacie projekt o świadczeniu wspierającym, który absolutnie nie wychodzi naprzeciw rodzicom, którzy zostaną na świadczeniach pielęgnacyjnych. To rodzice po 50., 60. roku życia, często schorowani, a ich dzieci dalej zostaną na tych niskich rentach socjalnych. Mam taki apel. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Leszek Dobrzyński (PiS):

Czy są dalsze pytania w sprawie dostępności do dóbr kultury, szanowni państwo?

Pozwolę sobie w takim razie zabrać głos, bo troszkę wynotowałem. Zaciekawiła mnie sprawa dostępności, jeśli chodzi o programy telewizyjne i ten harmonogram. Czy można coś o tym bliżej powiedzieć?

Dyrektor departamentu MKiDN Karol Zgódka:

Panie przewodniczący, nie mam tego harmonogramu przed sobą. Nie, przepraszam, mam go. Jeśli chodzi o poprawę dostępności programów telewizyjnych, to regulacje prawne zostały wprowadzone w 2018 r. i od 2019 r. stopniowo jest zwiększana kwota programów z udogodnieniami dla niepełnosprawnych. Na 2022 r. i 2023 r. przewidziane jest, że co najmniej 35% kwartalnego czasu nadawania programów ma posiadać różnego rodzaju udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami. Od przyszłego roku to będzie co najmniej 50% kwartalnego czasu nadawania. Szczegóły, jakie udogodnienia jeszcze muszą być wprowadzane do programów, są uregulowane w rozporządzeniu Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji. W przyszłym roku jest ostatni rok wskazany w ustawie i na 2025 r. ustawa przewiduje obowiązkowe przedstawienie przez KRRiT informacji dotyczącej realizacji tego obowiązku oraz możliwości dalszego zwiększania dostępności programów. Obserwując to, co się dzieje w tym zakresie, i prace nad różnymi dokumentami rządowymi, strategiami rządowymi, przewidujemy, że w 2025 r. KRRiT zaproponuje dalsze zwiększanie poziomu dostępności programów telewizyjnych dla osób z niepełnosprawnościami i wtedy Rada Ministrów wystąpi ze stosownym projektem nowelizacji ustawy o radiofonii i telewizji w tym zakresie.

W zakresie usług medialnych na żądanie, typu Netflix, jesteśmy na początku tego systemu. Wymóg zapewnienia dostępności tego typu usług dla osób z niepełnosprawnościami wszedł w życie 1 stycznia 2022 r. w ramach nowelizacji ustawy o radiofonii i telewizji przygotowanej przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Jesteśmy na początku wdrażania tego. W tym roku zgodnie z regulacjami co najmniej 10% audycji w katalogach VOD musi zawierać udogodnienia dla niepełnosprawnych. Od 2026 r. ma to być co najmniej 30%. W 2026 r. KRRiT przedstawi Sejmowi, Senatowi i ministrowi kultury raport podsumowujący realizację tego obowiązku i możliwości zwiększenia udziału udogodnień dla osób z niepełnosprawnościami. Zakładamy, że w 2026 r. będą dalsze zwiększenia tego poziomu. W tym zakresie chciałem zauważyć, że Polska jest jednym z nielicznych krajów, państw członkowskich Unii Europejskiej, które wprowadziło tak twardą regulację dla audiowizualnych usług medialnych na żądanie. Co do zasady państwa członkowskie tylko zachęcają tego typu usługi do zapewnienia dostępności. W Polsce jest przewidziany twardy obowiązek zwiększenia jej do 30% w 2026 r.

Przewodniczący poseł Leszek Dobrzyński (PiS):

Czyli tak naprawdę mamy do czynienia z procesem stałym, który jest rozpisany w czasie. Jeśli mówimy o czasie i o potrzebach, wspomniał pan, że na przykład dostosowano 256 obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Jak państwo oceniają, jakie są jeszcze konieczności? Ile czasu może to zająć, ile kosztować, ile obiektów pozostaje nadal do dostosowania? Wiem, że to na pewno spora liczba, ale czy są jakieś szacunki?

Dyrektor departamentu MKiDN Karol Zgódka:

Panie przewodniczący, to pytanie jest bardzo trudne i o takie szacunki w tej chwili nie będę się nawet starał, ale widzimy olbrzymie zainteresowanie instytucji kultury chęcią dostosowania się do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i coraz większą ich otwartość na zmiany, zarówno w zakresie funkcjonowania instytucji, jak również oferty programowej. Te 256 instytucji to było na podstawie ostatniej perspektywy finansowej Unii Europejskiej, panie przewodniczący. Skalę potrzeb pokazuje, że w stosunkowo niedużym jak na skalę potrzeb, ale dużym jak na dotychczasowe wsparcie dla osób niepełnospraw-

nych w sektorze kultury programie „Kultura bez barier", który prowadziliśmy wspólnie z PFRON i Fundacją Kultury bez Barier, udzielono w jednym roku dofinansowań na 25 mln zł dla 164 instytucji kultury – państwowych i samorządowych. Widzimy, że jedynie niewielka część potrzeb została tymi środkami zrealizowana. Wydaje się, że potrzeba kontynuacji i wieloletniej dalszej pracy w tym kierunku.

Przewodniczący poseł Leszek Dobrzyński (PiS):

Zapewne. Pan na początku słusznie wspomniał, że niegdyś dostępność kojarzyła się głównie z likwidacją barier architektonicznych, ale powiedział pan też, że obecnie jest to o wiele szerszy proces. Wypracowywane są rozmaite innowacje. Czy może są przykłady rozwiązań, które wykraczają poza likwidację progów, zrobienie podjazdów, poszerzenie korytarzy?

Dyrektor departamentu MKiDN Karol Zgódka:

Panie przewodniczący, to też będzie zawarte w informacji, którą mamy na piśmie. Takie przykłady to zwiększanie dostępności muzeów poprzez wprowadzanie szczególnego rodzaju audioprzewodników, które bardziej dokładnie opisują całą wystawę w muzeum niż dla osoby, która nie posiada na przykład niepełnosprawności wzroku. To jest ten portal wytwórni filmów fabularnych i dokumentalnych 35mm.online, który umożliwia zapoznawanie się z całą klasyką polskiej kinematografii zarówno osobom niewidomym, jak i niesłyszącym, dzięki czemu mogą zapoznać się z czymś, do czego wcześniej nie miały dostępu. To jest także wspieranie współpracy, umożliwianie twórcom i artystom z niepełnosprawnościami pracy i współpracy z instytucjami kultury, z profesjonalnymi pracownikami tych instytucji. To jest też poszerzanie i zwiększanie dostępu samej oferty kulturalnej dla tych osób, prowadzenie działalności edukacyjnej dla pracowników instytucji kultury tak, aby wiedzieli, jak z osobami z niepełnosprawnościami pracować.

Przewodniczący poseł Leszek Dobrzyński (PiS):

Właśnie, może od razu takie pytanie – nawiązał pan do tego, co sobie zanotowałem o tych szkoleniach – na co szczególnie zwracana jest uwaga w trakcie takich szkoleń dla pracowników instytucji dóbr kultury, jeśli chodzi o kontakt i potrzeby niepełnosprawnych?

Dyrektor departamentu MKiDN Karol Zgódka:

Jeśli mogę, panie przewodniczący, o odpowiedź na to pytanie poproszę koleżankę Agnieszkę Kozik.

Specjalista w Departamencie Mediów i Sektorów Kreatywnych Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego Agnieszka Kozik:

Dzień dobry. Bardzo dziękuję za zaproszenie i możliwość zabrania głosu.

Jeśli chodzi o przykłady, prawdą jest, że jest ich mnóstwo, bo bardzo często dana instytucja znajduje swój specyficzny sposób rozwiązania zapewnienia dostępności. Jeśli chodzi o szkolenia pracowników i sygnały od nich, jakich kompetencji potrzebują najbardziej i na co sami zwracają uwagę, na pewno podstawowy savoir vivre to coś, co każdy nowo przychodzący do pracy pracownik odczuwa, że potrzebuje kompleksu wiedzy, jak odpowiednio gości i widzów z różnego typu niepełnosprawnościami przyjąć w instytucji. Jest tak, że przygotowywanie takiej oferty towarzyszącej, jak na przykład spektakle teatralne, dla widzów niewidzących i słabowidzących wymaga przygotowania, wcześniejszego zwiedzania sceny, rozmowy z aktorami, poznania dotykowego scenografii czy też strojów. To są kompetencje, które w toku swojej pracy i kontaktów z widzami nabierają pracownicy instytucji kultury. Efektem tego jest później większy cykl szkoleniowy dla pracowników teatrów z całej Polski, aby mogli w tych zidentyfikowanych obszarach podnosić swoje kompetencje. Połączyłabym tu przykład działań innowacyjnych, o które pytał pan przewodniczący, i tych zgłaszanych kluczowych potrzeb przez pracowników instytucji kultury z nie zawsze nową, ale dynamicznie się powiększającą grupą odbiorców oferty kulturalnej. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Leszek Dobrzyński (PiS):

Może jeszcze dwa pytania. Pytanie podchwytliwe – była mowa o różnych programach, które funkcjonują. Była też mowa, że jest wielu chętnych. Ilu skorzystało, a ilu nie zmie-

ściło się w tych programach? Jakie są potrzeby, chociażby finansowe, mówiąc krótko? Czy zostali może obsłużeni wszyscy, którzy zgłosili się do tych programów?

Dyrektor departamentu MKiDN Karol Zgódka:

Panie przewodniczący, tak jest we wszystkich programach ministra kultury i we wszystkich projektach wspieranych przez MKiDN w ramach różnych programów, że jedynie część wniosków zawsze dostaje dofinansowanie. Nie wystarcza środków dla wszystkich. Ministerstwo stara się, aby tych środków dla osób z niepełnosprawnościami z każdym rokiem trafiało coraz więcej, ale myślę, że nigdy nie dojdziemy do takiej sytuacji, jak dużych budżetów dla programów ministra byśmy nie zbudowali, że starczy środków na wszystkie projekty, które miałyby być sfinansowane w danym roku. Potrzeby są na pewno dalece większe. Tak jak powiedziałem, to wymaga stopniowej pracy. Widzimy, że to stopniowe zwiększanie i kładzenie większego nacisku i priorytetyzowanie wsparcia osób z niepełnosprawnościami w programach ministra kultury przynosi dobre efekty i taka praktyka będzie kontynuowana w kolejnych latach.

Przewodniczący poseł Leszek Dobrzyński (PiS):

Czy dostrzegają państwo na tę chwilę konieczność jakichś zmian legislacyjnych w tym sektorze, które mogłyby ułatwić państwu pracę? Czy te rozwiązania, które funkcjonują, są wystarczające?

Dyrektor departamentu MKiDN Karol Zgódka:

Panie przewodniczący, na tę chwilę nie dostrzegamy takiej konieczności. Jest wieloletnia strategia na rzecz osób z niepełnosprawnościami na lata 2001–2030, która poza elementami dalszego zwiększania dostępności programów i usług audiowizualnych na żądanie nie wskazuje żadnej konieczności modyfikacji regulacji prawnych, raczej potrzebne jest prowadzenie działań o charakterze wsparcia i tworzenie różnych dokumentów strategicznych na niższym poziomie.

Przewodniczący poseł Leszek Dobrzyński (PiS):

Czyli mówiąc krótko – czas i pieniądze.

Pani poseł, bardzo proszę.

Poseł Anna Dąbrowska-Banaszek (PiS):

Panie przewodniczący, szanowna Komisjo, wrócę jeszcze do osób niewidomych i dotkniętych poważnymi schorzeniami wzroku w Polsce. Ich liczba jest duża. Według GUS to ponad 1 mln 800 tys. osób z dysfunkcją wzroku, przy czym 100 tys. osób to osoby całkowicie niewidome. Chciałam zapytać o publikacje książkowe. Ponad 90% wydawanych na rynku publikacji książkowych i dzieł naukowych nie jest dostępnych w formatach, z których mogą korzystać osoby z dysfunkcją wzroku. Czy są zaplanowane jakieś ułatwienia dla tych osób i możliwość większego dostępu do utworów drukowanych? Rozwinięte, wykształcone osoby to świadome i wartościowe społeczeństwo.

Dyrektor departamentu MKiDN Karol Zgódka:

Panie przewodniczący, pani poseł, oczywiście wsparcie dla osób niewidomych czy niedowidzących w dostępie do literatury jest uwzględnione zarówno w pracach bibliotek, w tym Biblioteki Narodowej, jak i w ramach „Narodowego programu rozwoju czytelnictwa". W ramach tego programu, jak już wskazywałem, jest udzielane wsparcie finansowe dla bibliotek i innych tego typu instytucji na zakup książek na nośnikach innych niż papierowe, w tym pisanych alfabetem Braille'a. Elementem tego programu jest też zakup nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego, bibliotek szkolnych i pedagogicznych, w ramach którego wprowadzono obowiązek, by przy zakupie książek biblioteki były zobowiązane do uwzględniania potrzeb uczniów niepełnosprawnych. Coraz więcej bibliotek, śladem Biblioteki Narodowej, która jest najbardziej zaawansowana w tym zakresie, tworzy pewne stanowiska wyposażone w specjalistyczne oprogramowanie komputerowe czy sprzęt i akcesoria innego rodzaju, które zapewniają osobom z niepełnosprawnościami, również wzroku, dostęp do zbiorów bibliotek. Tej pracy na pewno jeszcze wykonano za mało, ale zauważamy postęp w zwiększaniu dostępności książek dla osób niewidzących.

Przewodniczący poseł Leszek Dobrzyński (PiS):

Proszę.

Dyrektor Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej Krzysztof Kosiński:

Dziękuję bardzo. Panie przewodniczący, panie poseł, Krzysztof Kosiński – dyrektor Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

Proszę także pamiętać o dziale zbiorów dla niewidomych w Głównej Bibliotece Pracy i Zabezpieczenia Społecznego. Od 2013 r., po przejęciu przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej zbiorów głównej biblioteki osób niewidomych, udostępniamy szereg dzieł literackich w formach dostępnych dla osób z niepełnosprawnością narządu wzroku. Ta biblioteka prowadzi także możliwość wypożyczania zdalnego, łącznie z przesyłaniem książek, zarówno pisanych alfabetem Braille'a, jak i w formatach cyfrowych, dla osób niewidomych. Ten zbiór książek sukcesywnie się poszerza. Nowości są dodawane do zbioru książek i książki są digitalizowane, także w formatach dostępnych dla osób z niepełnosprawnością narządu wzroku. Staramy się rozwijać i ten obszar dostępności do dóbr kultury. Każda osoba niewidoma w Polsce może skorzystać z zasobów biblioteki. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Leszek Dobrzyński (PiS):

Dziękuję.

Czy są jeszcze jakieś pytania lub głosy szanowni państwo?

W takim razie poprosiłbym o przesłanie tych informacji na piśmie. Roześlemy je do wszystkich członków podkomisji.

Proszę bardzo, jeszcze jeden głos.

Poseł Jagna Marczułajtis-Walczak (KO):

Panie przewodniczący, mam prośbę. W związku z tym, że zostało do końca kadencji niewiele planowanych posiedzeń, a temat jest równie ważny, bardzo bym prosiła o możliwość dyskusji na temat dostępu do szkół i przedszkoli dla osób z niepełnosprawnościami i dzieci z niepełnosprawnościami. Dostaję bardzo wiele sygnałów, że w wielu gminach i powiatach w ogóle nie ma ani szkoły, ani przedszkola, które byłoby samorządowe lub państwowe. Są duże braki w dostępności. Jeśli mówimy o wypełnianiu strategii na rzecz osób niepełnosprawnych w Polsce, która opiera się na konwencji, musimy zwracać uwagę, aby zwiększać tę dostępność. Prosiłabym o realizację takiego tematu być może za tydzień lub na kolejnym posiedzeniu, jeszcze w lipcu. Na pewno jest to temat, który jest ważny. Jeśli będzie pan zapraszał osoby z ministerstwa, to może dobrze by było, aby przygotowały tzw. statystyki dostępności, gdzie są ośrodki państwowe, szkoły samorządowe, państwowe, które są gotowe i mają wszelkie udogodnienia, aby przyjmować dzieci z wszelakimi niepełnosprawnościami.

Przewodniczący poseł Leszek Dobrzyński (PiS):

Tak. To na pewno istotny temat. Zapisuję go i może się jeszcze uda. Porozmawiam z przedstawicielami ministerstwa, na kiedy byliby gotowi. Proszę bardzo.

Poseł Joanna Borowiak (PiS):

Bardzo dziękuję.

Pani poseł, pragnę panią poinformować, że na wczorajszym posiedzeniu Komisji Polityki Senioralnej omawialiśmy temat związany z dostępnością i programem „Dostępność plus", a także dostępnością obiektów architektonicznych i przestrzeni dla seniorów, w tym osób z niepełnosprawnościami. Myślę, że to na tyle dobry moment, że resort jest przygotowany. Dwa ministerstwa wczoraj przedłożyły takie informacje, więc myślę, że to pomysł dobry. Część informacji została już przekazana i można też zapoznać się z wczoraj przedstawionymi materiałami. Bardzo dziękuję.

Przewodniczący poseł Leszek Dobrzyński (PiS):

Bardzo dziękuję.

Proszę bardzo.

Poseł Jagna Marczułajtis-Walczak (KO):

Panie przewodniczący, chciałam doprecyzować, bo może nie zostałam dobrze zrozumiana. Nie chodzi mi o seniorów, ale o dzieci i kształcenie dzieci, czyli szkoły i przedszkola. Nie chodzi mi o dostępność w postaci architektonicznych barier, czyli podjazdów i udogodnień związanych z barierami architektonicznymi i technicznymi, ale o edukację i o to, że dzieci z niepełnosprawnościami nie mają dostępnych szkół i przedszkoli w każdym powiecie w Polsce. Po prostu brakuje tych szkół. Powiem więcej – w 49% gmin w Polsce nie ma ani jednego żłobka dla zdrowych dzieci. Jeśli chodzi o dzieci z niepełnosprawnościami – w ogóle nie ma żłobków. Jeśli mówimy o przedszkolach czy szkołach, które realizują program edukacji dla dzieci z niepełnosprawnościami, jest ich bardzo niewiele. Uważam, że powinniśmy ten temat poruszyć, bo rodzice dzieci są zmuszeni do dowożenia dzieci na przykład bardzo daleko, do innych miast, bądź posyłają dzieci zamiast do przedszkola do ośrodka rehabilitacyjno-edukacyjno-wychowawczego, co oczywiście w jakimś stopniu zastępuje tę edukację, ale nie jest to edukacja, której oczekujemy zgodnie z konwencją praw osób z niepełnosprawnościami i strategią, na którą państwo tak często się powołują i którą sami przyjęli. Bardzo proszę o realizację tego jakże ważnego tematu. W żadnym stopniu nie ma tu jakiejkolwiek złośliwości, ale bardziej jest troska o to, abyśmy mieli pogląd na sytuację, jak wiele jest jeszcze w tym temacie do zrobienia.

Przewodniczący poseł Leszek Dobrzyński (PiS):

Oczywiście.

Szanowni państwo, bardzo dziękuję wszystkim za udział w posiedzeniu podkomisji.

Zamykam nasze spotkanie. Dziękuję. Do zobaczenia.